

czwartek, 14.09.2023

Dziś obchodzimy Święto Podwyższenia Krzyża Świętego

Podwyższenia Krzyża Świętego (także: Pańskiego) – święto obchodzone zarówno w Kościele zachodnim, jak i wschodnim, związane z tradycją odnalezienia relikwii krzyża, na którym umarł Jezus Chrystus. Jest on dla chrześcijan największą relikwią. Nabożeństwa ku jego czci sięgają początków chrześcijaństwa. Jaka jest historia? Kiedy w roku 70 Jerozolima została zdobyta i zburzona przez Rzymian, rozpoczęły się wielkie prześladowania religii Chrystusa, trwające prawie 300 lat. Dopiero po ustaniu tych prześladowań matka cesarza rzymskiego Konstantyna, św. Helena, kazała szukać Krzyża, na którym umarł Pan Jezus. Po długich poszukiwaniach Krzyż odnaleziono. Co do daty tego wydarzenia historycy nie są zgodni; najczęściej podaje się rok 320, 326 lub 330, natomiast jako dzień wszystkie źródła podają 13 albo 14 września. W związku z tym wydarzeniem zbudowano w Jerozolimie na Golgocie dwie bazyliki: Męczenników (*Martyrium*) i Zmartwychwstania (*Anastasis*). Bazylika Męczenników nazywana była także Bazyliką Krzyża. 13 września 335 r. odbyło się uroczyste poświęcenie i przekazanie miejscowemu biskupowi obydwu bazylik. Na tę pamiątkę obchodzono co roku 13 września uroczystość Podwyższenia Krzyża Świętego. Później przeniesiono to święto na 14 września, ponieważ tego dnia wypada rocznica wystawienia relikwii Krzyża na widok publiczny, a więc pierwszej adoracji Krzyża, która miała miejsce następnego dnia po poświęceniu bazylik. Święto wprowadzono najpierw dla tych kościołów, które posiadały relikwie Krzyża, potem zaś dla całego Kościoła Powszechnego. Ważnym wkładem w historię dzisiejszego święta jest świadectwo mniszki Egerii, która w *Itinerarium Egeriae* relacjonuje obchody Podwyższenia Krzyża połączone ze świętem dedykacji, czyli poświęcenia kościoła Męczenników (*Martyrium*) na Golgocie: "Dniami Eucenii (dedykacji) zwą się te dni, w których święty kościół stojący na Golgocie, zwany *Martyrium*, poświęcony został Bogu. Także święty kościół znajdujący się w *Anastasis*, to jest w miejscu, gdzie Pan po męce zmartwychwstał, tego samego dnia został Bogu poświęcony. Rocznicą poświęcenia tych świętych kościołów jest obchodzona z całą czcią, bo i Krzyż znaleziono tego samego dnia [...]" W 614 r. na Ziemię Świętą napadli Persowie pod wodzą Chozroeza. Zburzyli wówczas wszystkie kościoły, także i kościół Bożego Grobu, a wiedząc, jak wielkiej czci doznaje Krzyż Pana Jezusa, zabrali go ze sobą. Cały świat modlił się o odzyskanie Krzyża Świętego. Po zwycięstwie, jakie cesarz Herakliusz odniósł nad Chozroezem, w traktacie pokojowym Persowie zostali zmuszeni do oddania świętej relikwii (628). Podanie głosi, że kiedy sam cesarz chciał na swoich ramionach zanieść Krzyż Chrystusa na Kalwarię, mógł to uczynić dopiero wówczas, kiedy zdjął swoje królewskie szaty. Jest to legenda, gdyż ze świadectwa św. Cyryla Jerozolimskiego (+ 387) wiemy, że już za jego czasów czcigodną relikwię podzielono na drobne części i rozesłano je niemal po wszystkich okolicznych kościołach. Kościół w Krzyżu Jezusa widział zawsze ołtarz, na którym Syn Boży dokonał zbawienia świata. Dlatego każda jego częśćka, tak obficie zroszona Jego Najświętszą Krwią, doznawała zawsze szczególnej czci. Nie chodzi w tym wypadku o autentyczność poszczególnych relikwii, ale o fakt, że przypominają one Krzyż Chrystusa i wielkie dzieło, jakie się na nim dokonało dla dobra rodzaju ludzkiego. O ukrzyżowaniu Pana Jezusa piszą wszyscy Ewangelisci. Co więcej, podają bardzo szczegółowe okoliczności tego wydarzenia. Według świadectwa Ewangelistów Pan Jezus został ukrzyżowany około godziny 12, a umarł o godzinie 15. Jego pogrzeb odbył się ok. godziny 17. Kara ukrzyżowania była u Żydów znana, chociaż w prawie mojżeszowym nie była przewidziana. Aleksander Janneusz (103-76 przed Chrystusem) użył jej dla ukarania zbuntowanych przeciwko niemu faryzeuszów. Taką karę stosowali powszechnie Fenicjanie, Kartagińczycy, Persowie i Rzymianie. Ci ostatni jednak nie stosowali jej wobec obywateli rzymskich. Była to bowiem kara uznawana za hańbiącą i bardzo okrutną. Skazańca odzierano z szat, rzucono go na ziemię, rozciągano mu ramiona i nogi, przybijając je do krzyża. Skazaniec konał z omdlenia i gorączki, dusił się. Na domiar złego wisielca nękało mnóstwo komarów, a bywało, że konającego rozrywały sępy. Krzyż miał zwykle kształt litery T (tau). Ponieważ śmierć

na krzyżu miała wszystkie znamiona hańby, dlatego cesarz Konstantyn Wielki zniósł karę śmierci przez ukrzyżowanie (316). Największą część drzewa Krzyża świętego posiada obecnie kościół św. Guduli w Brukseli. Bazylika św. Piotra w Rzymie przechowuje część relikwii, którą cesarze bizantyjscy nosili na piersi w czasie największych uroczystości. W skarbcu katedry paryskiej jest cząstka Krzyża świętego, подарowana przez polską królową Annę Gonzagę, którą miała otrzymać od króla Jana Kazimierza. Największą część Krzyża świętego w Polsce posiadał kościół dominikanów w Lublinie (zostały one skradzione w roku 1991, chociaż nadal w kościele tym znajdują się dwa inne relikwiarze Krzyża świętego). Stosunkowo dużą część Krzyża świętego posiada kościół św. Krzyża na Łysej Górze pod Kielcami. Miał ją podarować benedyktynom św. Emeryk (+ 1031), syn św. Stefana, króla Węgier (+ 1038). Od tej relikwii i klasztoru pochodzi nazwa "Góry Świętokrzyskie". Wreszcie dość znaczna relikwia Krzyża świętego znajduje się w bazylice Krzyża Świętego w Rzymie. Ku czci Krzyża Świętego wzniesiono mnóstwo kościołów. W samej Polsce jest ich ponad 100. Istnieje również kilka rodzin zakonnych - męskich i żeńskich - pod nazwą Świętego Krzyża. Wśród nich najliczniejsze to Zgromadzenie Św. Krzyża, założone w 1837 r., a zatwierdzone przez Rzym w 1855 r. Na czele czcicieli Krzyża stoi św. Paweł Apostoł. Szczególnym nabożeństwem do Krzyża wyróżniała się św. Helena, cesarzowa. Jednak na wielką skalę kult Krzyża zapoczątkowało średniowiecze, kiedy to bardzo żywo i powszechnie rozwinął się kult męki Pańskiej. Wśród świętych wyróżnili się tym nabożeństwem: św. Bernard z Clairvaux (+ 1153), św. Franciszek z Asyżu (+ 1226), św. Bonawentura (+ 1274), św. Filip Benicjusz (+ 1285), a w latach późniejszych bł. Władysław z Gielniowa (+ 1505), św. Piotr z Alkantary (+ 1562), św. Jan od Krzyża (+ 1591) i św. Paweł od Krzyża (+ 1775). W nagrodę za serdeczne nabożeństwo do swojej męki Jezus obdarzył wielu świętych darem stygmatów. Dzieje Kościoła znają aż 330 podobnych wypadków. Pierwszy stwierdzony historycznie fakt stygmatów spotykamy u św. Franciszka z Asyżu. W ostatnich czasach mówiło się głośno o stygmatykach: Teresie Neumann z Konnersreuth (+ 1962) i o św. o. Pio (+ 1969). Od I w. spotykamy krzyże wypisywane, rysowane czy rytu graficznie - i to w najróżnorodniejszych formach i symbolice, której postacią naczelną jest zawsze Chrystus. Od IV w. spotykamy krzyże bez Ukrzyżowanego, ale za to bogato wykładane szlachetnymi kamieniami i złotem (*crux gemmata*). Ich forma jest także różna. Spotykamy między innymi krzyże Chrystusa, Piotra, Andrzeja, św. Pachomiusza, krzyż etiopski, ormiański, jerozolimski itp. We wczesnym średniowieczu zwykło się wyrabiać krzyże (pasje) z wizerunkiem Chrystusa, ale z koroną królewską (diademem) na głowie. Od wieku XII datują się krzyże współczesne, pełne wyrazu cierpienia i grozy. Najdawniejszy krzyż znaleziono w Herkulanum, w jednym z domów zasypanego przez wulkan (Wezuwiusz) w roku 63 i 79, którego to odkrycia dokonano w 1748 roku. Na jednej ze ścian domu znaleziono wyraźny odcisk dużego krzyża, który tam wisiał. Jest nawet otwór po gwoździu w ścianie, na którym ten krzyż był umieszczony. Krzyż Chrystusa czci się także czyniąc znak krzyża. Początkowo czyniono krzyż nad przedmiotami, kreśląc go dłonią. Miał on być wyznaniem wiary, chronić od nieszczęść, sprowadzać Boże błogosławieństwo. Zwyczaj ten sięga pierwszych wieków chrześcijaństwa. Był on traktowany jako *credo* katolickie, streszczenie najważniejszych prawd wiary. Słowami podkreślano wiarę w Boga w Trójcy Świętej jedyne, a ruchem ręki podkreślano nasze zbawienie przez Chrystusową mękę i śmierć. O znaku krzyża świętego pisze już Tertulian (+ ok. 240). Św. Hieronim mówi o nim w liście do Eustochii. Pierwsi chrześcijanie tym znakiem posługiwali się bardzo często. Kościół zachował ten zwyczaj, kiedy w liturgii błogosławi swoich wiernych. Dzisiejsze święto przypomina nam wielkie znaczenie krzyża jako symbolu chrześcijaństwa i uświadamia, że nie możemy go traktować jedynie jako elementu dekoracji naszego mieszkania, miejsca pracy czy jednego z wielu elementów naszego codziennego stroju. Źródło:

<https://brewiarz.pl/czytelnia/swieci/09-14a.php3>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Podwy%C5%BCzenie_Krzy%C5%BCa_%C5%9Awi%C4%99tego_podwyzszenia-krzyza-swietego/

<https://nsjsrem.pl/o-swiecie->